

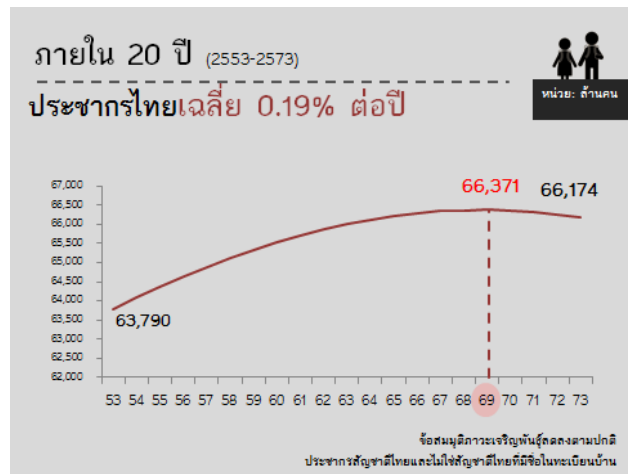
ประชากรไทยในอีก 16 ปีข้างหน้า

มนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดในการพัฒนาทั้งในฐานะทุนสำหรับการขับเคลื่อนการพัฒนา และในฐานะเป้าหมายของการพัฒนาเช่นกัน ทำให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นภารกิจสำคัญในทุกองค์กรทุกระดับ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาประเทศจนถึงชุมชนที่ต้องเข้าใจถึงสถานการณ์ของประชากรในมิติต่างๆ เพื่อสามารถออกแบบนโยบายเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การจัดทำสำมะโนประชากรและเคหะ ทุกๆ 10 ปี โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติถือเป็นข้อมูลสำคัญสะท้อนสถานการณ์ของประชากรของประเทศ โดยผลสำมะโนประชากรและเคหะปีล่าสุด (พ.ศ. 2553) พบว่าประชากรไทยมี 63,790,000 ล้านคน (เฉพาะประชากรสัญชาติไทยและไม่ใช้สัญชาติไทยที่มีชื่อในทะเบียน) ข้อมูลดังกล่าวเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมใช้ในการคาดประมาณประชากรไทยในอนาคต จากรายงานล่าสุด (ปีพ.ศ. 2553- 2583) พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ

1) ภายใต้สมมติฐานภาวะเจริญพันธุ์ลดลงตามปกติประชากรไทย (เฉพาะประชากรสัญชาติไทยและไม่ใช้สัญชาติไทยที่มีชื่อในทะเบียน) จะเพิ่มขึ้นจาก 63,790,000 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 เป็น 66,174,000 ล้านคนในปี พ.ศ. 2573 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.19 เท่านั้น ซึ่งถือว่าต่ำมาก โดยปีพ.ศ 2569 ถือเป็นจุดที่มีประชากรสูงมากที่สุด หลังจากนั้นประชากรจะเริ่มลดลง

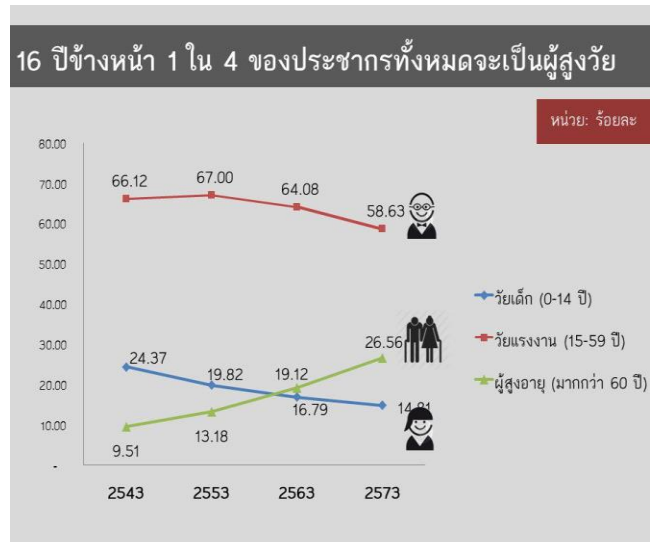
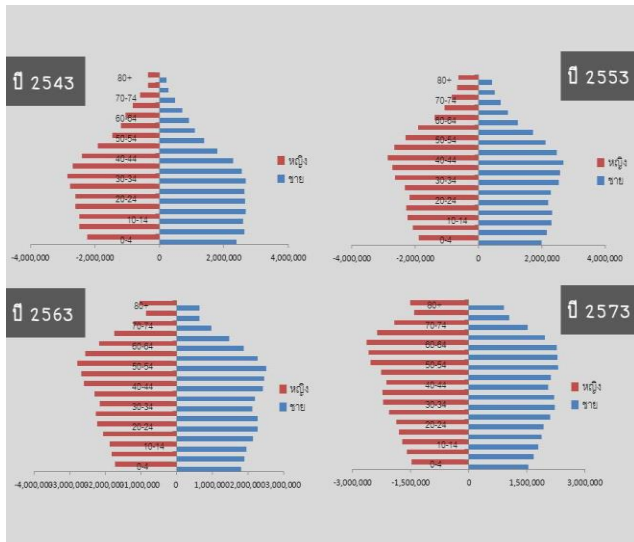
2) หากเจาะลึกการคาดประมาณการประชากรรายจังหวัดพบว่ามีเพียง 33 จังหวัดที่มีประชากรเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรในอีก 44 จังหวัดมีภาวะลดลง โดยทุกจังหวัดในภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือและมีประชากรลดลง ขณะที่ทุกจังหวัดในภาคใต้มีประชากรเพิ่มขึ้น

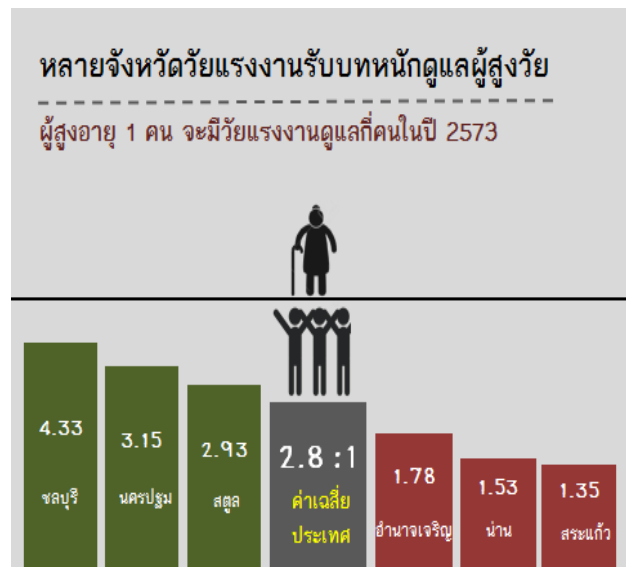
สำหรับจังหวัดที่มีประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุด 5 อันดับได้แก่ นนทบุรี (45.12%) นครปฐม (41.85%) สมุทรปราการ (31.10%) นครนายก (35.76%) และปทุมธานี (34.48%) โดยส่วนใหญ่เป็นจังหวัดในเขตปริมณฑล ขณะที่จังหวัดที่มีประชากรลดลงมากที่สุด 5 อันดับได้แก่ แม่ฮ่องสอน (-14.14%) ตาก (-13.94%) เชียงราย (-10.82%) กำแพงเพชร (-10.64%) และน่าน (-10.41%)

จังหวัดที่มีอัตราการลดลงของประชากรมากที่สุด	จังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรมากที่สุด
1. แม่ฮ่องสอน (-14.14%)	1. นนทบุรี (45.12%)
2. ตาก (-13.94%)	2. นครปฐม (41.85%)
3. เชียงราย (-10.82%)	3. สมุทรปราการ (38.10%)
4. กำแพงเพชร (-10.64%)	4. นครนายก (35.76%)
5. น่าน (-10.41%)	5. ปทุมธานี (34.48%)
6. เชียงใหม่ (-10.25%)	6. จันทบุรี (32.42%)
7. สกลนคร (-10.11%)	7. ตราด (32.02%)
8. มุกดาหาร (-9.93%)	8. สระแก้ว (31.28%)
9. พะเยา (-9.84%)	9. สมุทรสาคร (31.04%)
10. หนองบัวลำภู (-9.76%)	10. ปราจีนบุรี (31.03%)

3) นอกจากจำนวนประชากรมีแนวโน้มหดตัวในอนาคต โครงสร้างประชากรถือว่ามี การเปลี่ยนแปลงมาก ในอีก 16 ปีข้างหน้า (ปีพ.ศ. 2573) เช่นกัน 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมดจะเป็นผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ขณะที่สัดส่วนของวัยแรงงาน (15-59 ปี) และประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) จะมีสัดส่วนลดลง โดยประชากรวัยเด็กถือเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดของประเทศแทนที่กลุ่มประชากรสูงอายุ

4) เมื่อโครงสร้างประชากรเปลี่ยนทำให้อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อประชากรวัยแรงงานเปลี่ยนแปลงเช่นกัน โดยในปีพ.ศ. 2543 วัยสูงอายุจะมีวัยแรงงานคอยดูแลถึง 7 คน แต่ในปีพ.ศ. 2573 จะเหลือเพียง 2.8 คนเท่านั้น ซึ่งถ้าหากเจาะลึกถึงระดับการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานในระดับจังหวัด จะมีหลายจังหวัดที่มีแนวโน้มสูงมากกว่าระดับประเทศ เช่น จังหวัดอำนาจเจริญจะมีสัดส่วนแรงงาน 1.78 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน จังหวัดน่านมีสัดส่วน 1.53: 1 คน ขณะที่จังหวัดสระแก้วมีสัดส่วน 1.35:1 คน เท่านั้น แต่ในบางจังหวัดยังมีสัดส่วนวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุสูงกว่าค่าเฉลี่ย เช่น ชลบุรี นครปฐม สตูล เป็นต้น

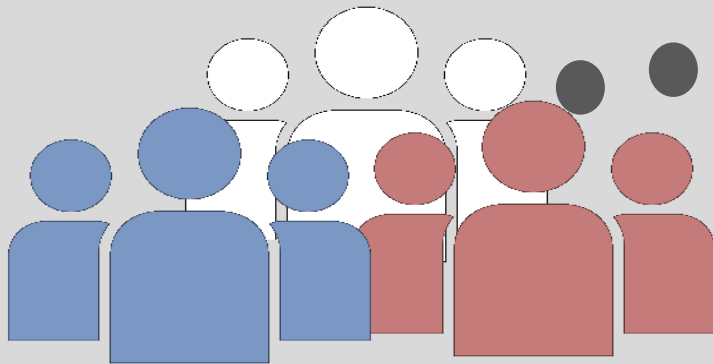

จากข้อค้นพบดังกล่าวทำให้ประเทศไทยโดยเฉพาะหลายจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงของประชากรทั้งเชิงปริมาณ และโครงสร้างจำเป็นต้องเตรียมตัวรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจากข้อจำกัดของประชากรของตน โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือในฐานะที่เคยภาคภูมิใจในทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นทุนเดียวที่ได้เปรียบมากกว่าภาคอื่นๆ แต่ในอนาคตทุกจังหวัดในภาคนี้กลับมีจำนวนประชากรลดลง

ดวงใจ รุ่งโรจน์เจริญกิจ

แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล

ประชากรไทยหดตัว
หลายจังหวัดเสี่ยง

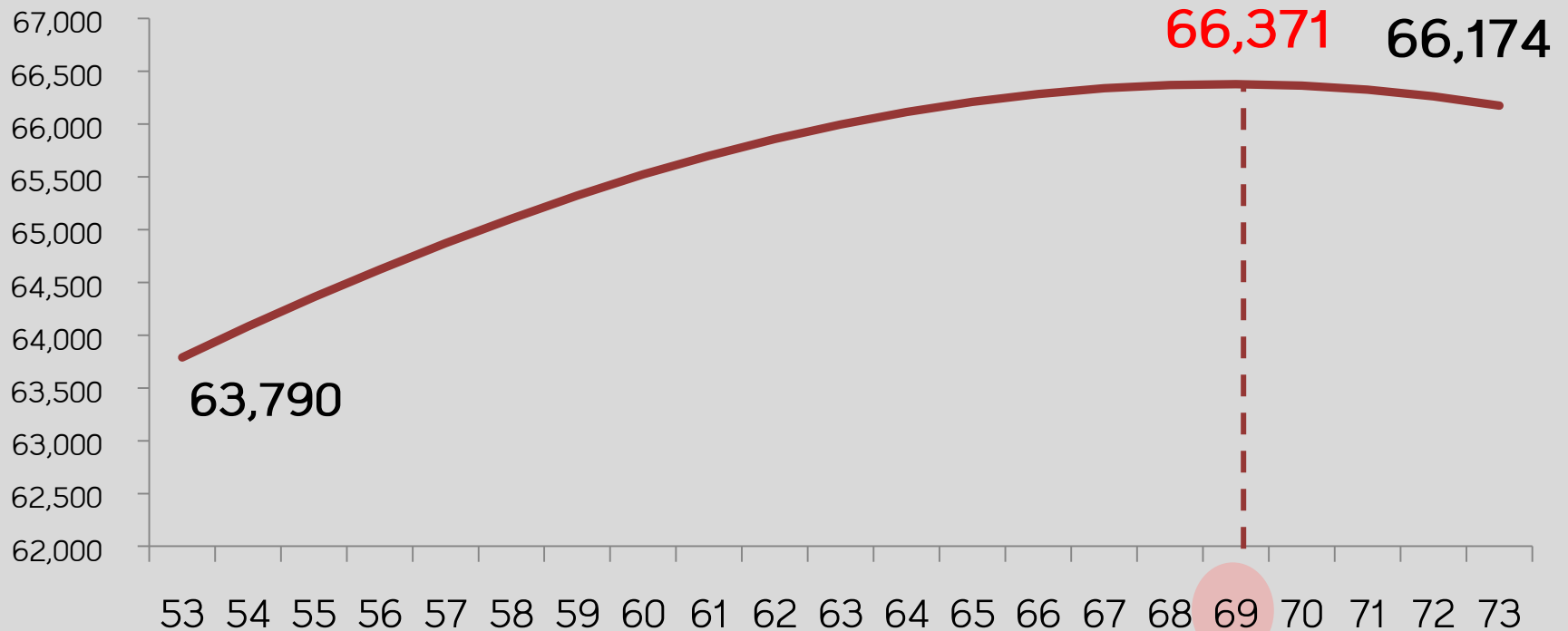

ภายใน 20 ปี (2553-2573)

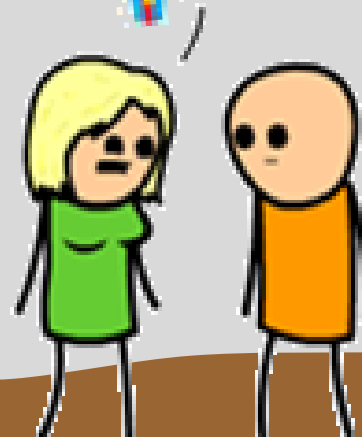
หน่วย: ล้านคน

ประชากรไทยเฉลี่ย 0.19% ต่อปี

ข้อสมมุติภาวะเจริญพันธุ์ลดลงตามปกติ
ประชากรสัญชาติไทยและไม่ใช่อสัญชาติไทยที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน

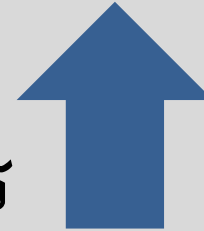
แต่ใช้ทุกจังหวัด
จะมีประชากรเพิ่ม

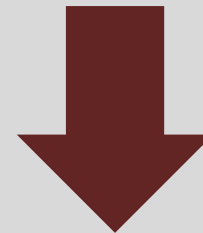
33

จังหวัดประจักษ์

44

จังหวัดประจักษ์

ภาคใด

(2553-2573)

เผชิญความท้าทายการลดลงของประชากร

ทุกจังหวัด

ภาคอีสานและเหนือ

ประชากรลดลง

4 จังหวัดภาคตะวันตก

3 จังหวัดภาคกลาง

ประชากรลดลง

ทุกจังหวัดภาคใต้

ประชากรเพิ่มขึ้น

จังหวัดที่มีอัตราการลดลง ของประชากรมากที่สุด

จังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มขึ้น ของประชากรมากที่สุด

1. แม่ฮ่องสอน (-14.14%)
2. ตาก (-13.94%)
3. เชียงราย (-10.82%)
4. กำแพงเพชร (-10.64%)
5. น่าน (-10.41%)
6. เชียงใหม่ (-10.25%)
7. สกลนคร (-10.11%)
8. Mukdahan (-9.93%)
9. พะเยา (-9.84%)
10. หนองบัวลำภู (-9.76%)

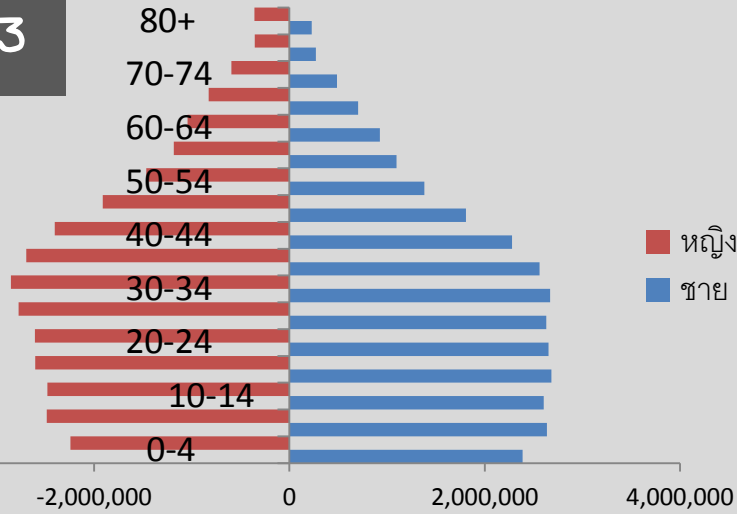
1. นนทบุรี (45.12%)
2. นครปฐม (41.85%)
3. สมุทรปราการ (38.10%)
4. นครนายก (35.76%)
5. ปทุมธานี (34.48%)
6. จันทบุรี (32.42%)
7. ตราด (32.02%)
8. สระแก้ว (31.28%)
9. สมุทรสาคร (31.04%)
10. ปราจีนบุรี (31.03%)

อีก 16 ปีข้างหน้า
นอกจากประชากรหดตัว
โครงสร้างประชากรก็เปลี่ยน

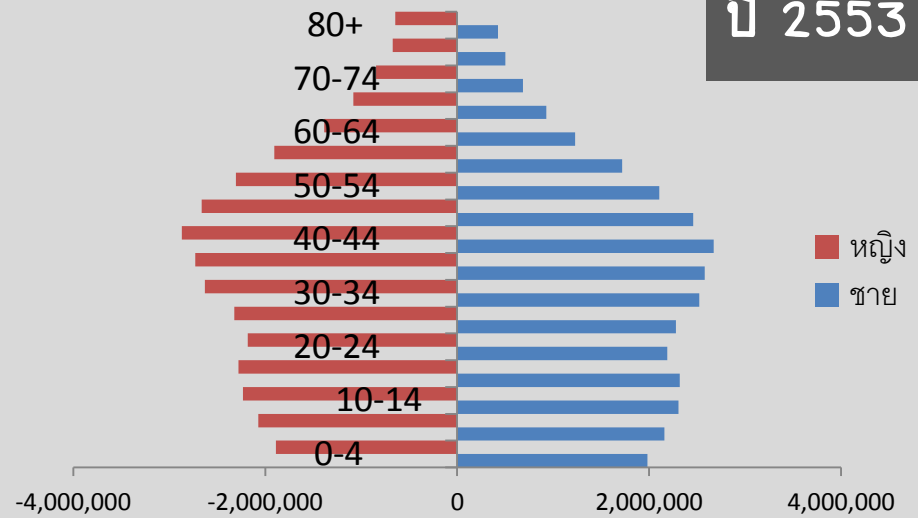

โครงสร้างประชากรไทยใน 4 ทศวรรษ

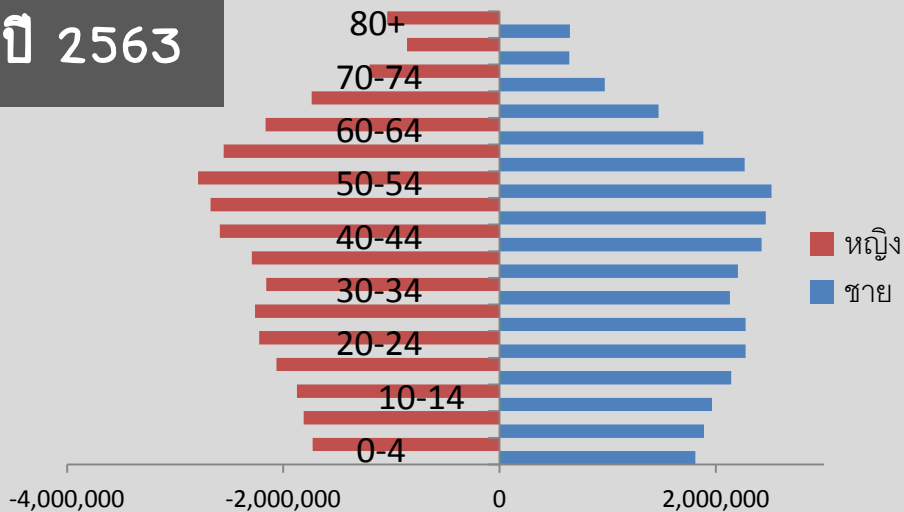
ปี 2543

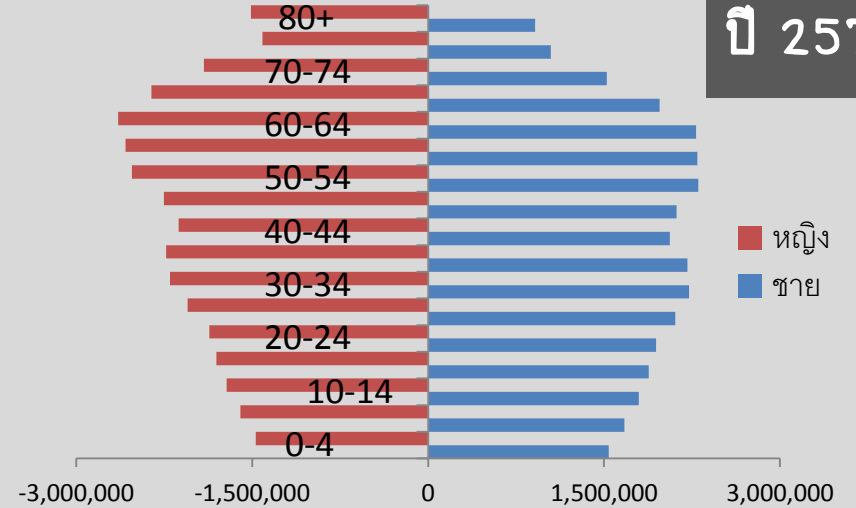
ปี 2553

ปี 2563

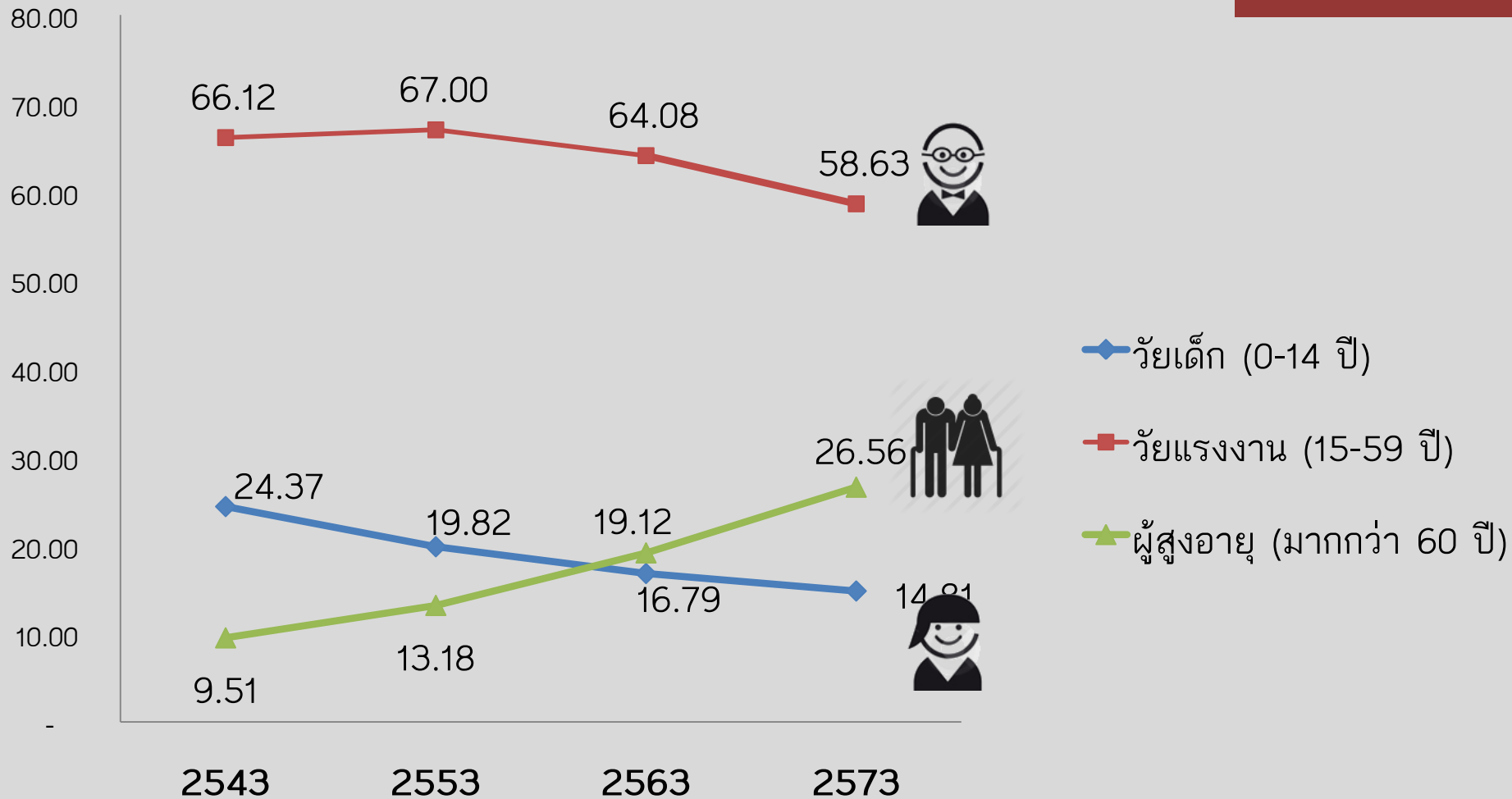

ปี 2573

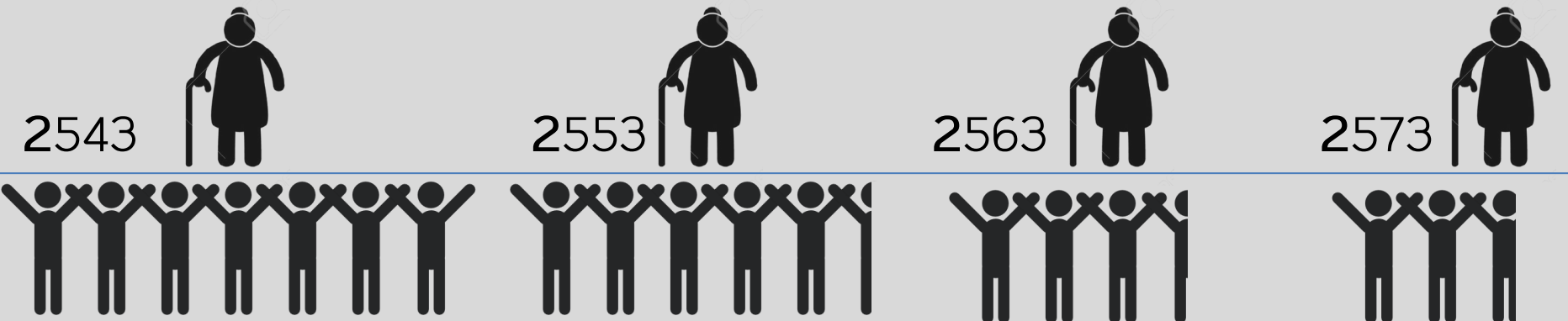
16 ปีข้างหน้า 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมดจะเป็นผู้สูงอายุ

หน่วย: ร้อยละ

อดีต และอนาคต (2543-2573)

ผู้สูงอายุ 1 คน จะมีวัยแรงงานดูแลก็คน

7:1

5.2:1

3.4:1

2.8 :1

หลายจังหวัดวัยแรงงานรับบทหนักดูแลผู้สูงวัย

ผู้สูงอายุ 1 คน จะมีวัยแรงงานดูแลกี่คนในปี 2573

